

Civilutskottets betänkande 2021/22:CU25

Regional fysisk planering i Hallands län

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i plan- och bygglagen (2010:900).

Sedan tidigare gäller enligt 7 kap. 1 § plan- och bygglagen att regional fysisk planering ska ske i Stockholms län och i Skåne län. Regeringens förslag innebär att regional fysisk planering även ska ske i Hallands län. Förslaget syftar till att ge en förbättrad samhällsplanering i länet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023. Vidare föreslås att Region Halland ska anta en regionplan senast den 31 december 2026.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandet.

I betänkandet finns en reservation (V) och ett särskilt yttrande (SD).

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:184 Regional fysisk planering i Hallands län.

Ett yrkande i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

Utskottets överväganden5

 Regeringens lagförslag5

 Lagstiftningens framtida utformning m.m.6

Reservation8

 Lagstiftningens framtida utformning m.m., punkt 2 (V)8

Särskilt yttrande9

 Lagstiftningens framtida utformning m.m., punkt 2 (SD)9

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag10

 Propositionen10

 Följdmotionen10

Bilaga 2

Regeringens lagförslag11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:184.

2. Lagstiftningens framtida utformning m.m.

Riksdagen avslår motion

2021/22:4517 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V).

Reservation (V)

Stockholm den 2 juni 2022

På civilutskottets vägnar

Emma Hult

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Hult (MP), Larry Söder (KD), Johan Löfstrand (S), Viktor Wärnick (M), Elin Lundgren (S), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Mikael Eskilandersson (SD), Leif Nysmed (S), Ola Johansson (C), Lars Püss (M), Roger Hedlund (SD), Sanne Lennström (S), Robert Hannah (L), Angelica Lundberg (SD), David Josefsson (M), Ola Möller (S) och Jon Thorbjörnson (V).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2021/22:184 Regional fysisk planering i Hallands län. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

En motion med ett yrkande har väckts med anledning av propositionen. Förslaget i motionen finns i bilaga 1.

Riksdagen tillkännagav i november 2018 för regeringen att regeringen borde ta nödvändiga initiativ för att regional fysisk planering ska omfatta fler län än Stockholms län och Skåne län (prop. 2017/18:266, bet. 2018/19:CU2, rskr. 2018/19:31). I betänkandet behandlas även den redovisning av hanteringen av detta tillkännagivande som regeringen gör i propositionen.

Utskottets överväganden

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag om regional fysisk planering i Hallands län.

Bakgrund

Enligt plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL, gäller sedan den 1 januari 2019 att regional fysisk planering ska ske i Stockholms län och i Skåne län. Det är regionerna i respektive län som ansvarar för denna planering. Regionen ska bl.a. utreda regionala frågor av betydelse för länets fysiska miljö, verka för insatser som kan bidra till att det långsiktiga behovet av bostäder kan tillgodoses och verka för insatser som kan bidra till att minska länets klimatpåverkan och dess effekter (7 kap. 1 § PBL). En regionplan ska ange de grunddrag för användningen av mark- och vattenområden och de riktlinjer för lokaliseringen av bebyggelse och byggnadsverk som har betydelse för länet (7 kap. 2 § PBL). Av regionplanen ska det bl.a. framgå hur hänsyn har tagits till allmänna intressen enligt 2 kap. PBL, hur riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken har tillgodosetts och på vilket sätt miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken har följts (7 kap. 3 § PBL).

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen en ändring i PBL som innebär att regional fysisk planering även ska ske i Hallands län. Förslaget syftar till att ge en förbättrad samhällsplanering i länet.

Efter riksdagens tillkännagivande till regeringen i november 2018 har Region Halland och kommunerna i Hallands län inkommit till regeringen med en skriftlig begäran om att länet ska omfattas av bestämmelserna om regional fysisk planering. I propositionen konstaterar regeringen att Hallands län, i likhet med Stockholms län och Skåne län, under en lång tid har haft en hög befolkningstillväxt, men också en god ekonomisk tillväxt, större regionala arbetsmarknader och därmed ett allt större utbyte med omkringliggande län.

Regeringen bedömer att behovet av regional fysisk planering har ökat i Hallands län. Regeringen anför att när en region växer kraftigt ställs stora krav på bl.a. regional samordning för att klara målsättningar och strategier när det gäller t.ex. bostadsförsörjning och utbyggnad av kollektivtrafik och annan transportinfrastruktur. Hallands län är också ett till ytan relativt litet län med flera större sammanbundna tätorter med en stark koppling mellan varandra och till omgivande län. Vidare står samhället inför stora utmaningar i fråga om att

skapa förutsättningar för att nå klimatmålen och att genomföra klimatanpassningar.

Mot bakgrund av det ökade behovet av regional fysisk planering i Hallands län är regeringens samlade bedömning att sådan planering bör införas i länet. Enligt regeringen går konsekvenserna av lagförslaget för berörda kommuner inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de fördelar som en förbättrad samhällsplanering genom regional fysisk planering innebär. Vidare bedömer regeringen att man inte kan uppnå dessa positiva effekter på något mindre inskränkande sätt (jfr 14 kap. 3 § regeringsformen).

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion som går emot att riksdagen antar regeringens lagförslag. Mot den bakgrunden och av de skäl som anförs i propositionen anser utskottet att riksdagen bör anta lagförslaget.

Utskottet övergår nu till att behandla dels den redovisning av hanteringen av riksdagens tillkännagivande från 2018 som regeringen gör i propositionen, dels ett motionsyrkande med förslag om ett tillkännagivande i en fråga som anknyter till lagförslaget.

Lagstiftningens framtida utformning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att regional fysisk planering ska vara obligatorisk i alla län.

Jämför reservationen (V) och det särskilda yttrandet (SD).

Riksdagens tillkännagivande

Som framgår ovan tillkännagav riksdagen i november 2018 för regeringen att regeringen borde ta nödvändiga initiativ för att regional fysisk planering ska omfatta fler län än Stockholms län och Skåne län (prop. 2017/18:266, bet. 2018/19:CU2, rskr. 2018/19:31). Enligt tillkännagivandet borde regeringen inom ramen för det arbetet ha en direkt och kontinuerlig dialog med berörda parter, och det borde i arbetet beaktas att det på vissa platser finns samordningsförbund med ett ansvar för inomregional planering och miljö- och samhällsbyggnad. Regeringen borde på ett tydligare sätt belysa hur dessa befintliga samordningsförbund kan fortsätta att verka inom ramen för en utvidgning av reformen.

Propositionen

I propositionen anför regeringen följande när det gäller riksdagens tillkännagivande (s. 11 f.):

Under 2019 genomfördes tre konferenser med regionerna i alla de län som inte omfattas av bestämmelserna i 7 kap. plan- och bygglagen för att sondera intresset av att införa krav på regional fysisk planering i ytterligare län. Därefter inhämtades även skriftliga synpunkter från berörda regioner. Enkäten visar att regionernas intresse är splittrat: Några regioner är positiva till att länet ska omfattas av regional fysisk planering, några är negativa och övriga inte har tagit tydlig ställning. Regeringen har redovisat sina insatser med anledning av tillkännagivandet i de årliga redogörelserna för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen, se skr. 2018/19:75 (N 91), skr. 2019/20:75 (Fi 40), skr. 2020/21:75 (Fi 32) och skr. 2021/22:75 (Fi 23). Regeringen anser att det lagförslag som nu lämnas och de initiativ som tagits för att fler län ska omfattas av regional fysisk planering innebär att tillkännagivandet får anses vara tillgodosett och därmed slutbehandlat. Regeringen konstaterar samtidigt att detta inte utesluter att regional fysisk planering framöver införs i fler län när det finns behov av och förutsättningar för sådan planering.

Motionen

I kommittémotion 2021/22:4517 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) begärs ett tillkännagivande om att regional fysisk planering ska vara obligatorisk i alla län. Enligt motionärerna finns ett uppenbart behov av mellankommunal och regional samverkan som inte verkar kunna tillgodoses på frivillig väg. Det kan därför inte anses tillräckligt att länen själva ska ta initiativ till ny lagstiftning. Enligt motionärerna finns det ett behov av samordning i hela landet och därför ingen anledning att begränsa reglerna om regional planering till att endast omfatta vissa län.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att riksdagens tillkännagivande är tillgodosett och slutbehandlat. Utskottet är inte berett att ställa sig bakom förslaget om att regional fysisk planering ska bli obligatorisk i alla län, och utskottet avstyrker därför motionen. Som regeringen anför är det dock inte uteslutet att regional fysisk planering kan komma att införas i fler län när det finns behov av och förutsättningar för sådan planering.

Reservation

Lagstiftningens framtida utformning m.m., punkt 2 (V)

av Jon Thorbjörnson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4517 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V).

Ställningstagande

Jag delar inte regeringens bedömning att riksdagens tillkännagivande från 2018 är tillgodosett och slutbehandlat genom lagförslaget i propositionen och de övriga initiativ som regeringen tagit. Det ska understrykas att regeringens förslag i propositionen bygger på att Region Halland och kommunerna i Hallands län själva har bett att få omfattas av bestämmelserna om regional fysisk planering. Jag menar alltså att tillkännagivandet borde ha föranlett regeringen att se till att fler än tre län ska omfattas av bestämmelserna.

En regions näringslivsutveckling och infrastruktur hänger ofta ihop, och arbetsmarknadsregionerna är ofta större än den egna kommunen. Hela samhället står vidare inför enorma utmaningar när det gäller att skapa förutsättningar för att nå klimatmålen och genomföra klimatanpassningar. Det finns alltså flera fördelar med att diskutera markanvändning över kommungränserna, och detta gäller även i kommuner med vikande befolkningsunderlag. Mot den bakgrunden anser jag att det är uppenbart att behovet av att ta hänsyn till ett regionalt perspektiv i planeringsfrågor inte bara gör sig gällande i Hallands, Skånes och Stockholms län utan i hela Sverige.

Det finns sammanfattningsvis ett uppenbart behov av mellankommunal och regional samverkan som inte tycks komma till stånd på frivillig väg. Behovet av samordning mellan olika planeringsslag gäller oavsett var i landet planeringen sker. Det finns därmed ingen anledning att begränsa den regionala fysiska planeringen till vissa delar av landet. I stället bör den regionala fysiska planeringen vara obligatorisk i alla län. Regeringen bör återkomma med ett lagförslag som tillgodoser detta.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Lagstiftningens framtida utformning m.m., punkt 2 (SD)

Mikael Eskilandersson (SD), Roger Hedlund (SD) och Angelica Lundberg (SD) anför:

I samband med att bestämmelserna om regional fysisk planering infördes riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att reformen skulle omfatta fler län. Tillkännagivandet grundades bl.a. på ett förslag i en följdmotion som hade väckts av Sverigedemokraterna.

I detta ärende har vi avstått från att väcka en följdmotion, och vi delar i och för sig regeringens bedömning att tillkännagivandet från 2018 nu måste anses vara tillgodosett och slutbehandlat. Vi vill samtidigt framhålla att vi anser att regleringen om regional fysisk planering på sikt kan behöva utvidgas ytterligare så att fler län kan omfattas. Vi kommer att följa denna fråga noga, och vi kan komma att lämna förslag i frågan i något annat sammanhang som vi bedömer är lämpligt.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:184 Regional fysisk planering i Hallands län:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).

Följdmotionen

2021/22:4517 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regional fysisk planering ska vara obligatorisk i alla län och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 1 § och 11 kap. 10 § plan- och bygglagen (2010:900) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.1 §¹

Regional fysisk planering ska ske i Stockholms län *och* i Skåne län. Regionen ansvarar för denna planering.

Regionen ska

1. utreda regionala frågor av betydelse för länets fysiska miljö,
2. upprätta ett förslag till regionplan enligt 2–4 §§ eller förslag till ändring av en sådan plan,
3. anta, pröva aktualiteten hos och vid behov ändra planen,
4. lämna underlag om regionala frågor av betydelse för länets fysiska miljö till länsstyrelsen, andra berörda regioner och de kommuner, regionala kollektivtrafikmyndigheter och andra myndigheter som berörs,
5. yttra sig över förslag till översiktsplaner inom länet under granskningstiden i fråga om hur dessa planer förhåller sig till regionplanen,
6. verka för insatser som kan bidra till att det långsiktiga behovet av bostäder kan tillgodoses, och
7. verka för insatser som kan bidra till att minska länets klimatpåverkan och dess effekter.

Regionen ska lämna regeringen de uppgifter om den regionala fysiska planeringen som regeringen begär.

11 kap.10 §²

När länsstyrelsen enligt 5 kap. 29, 38 eller 39 § har fått ett meddelande om att en kommun beslutat att anta, ändra eller upphäva en detaljplan eller områdesbestämmelser, ska länsstyrelsen inom tre veckor besluta om den ska överpröva kommunens beslut eller inte.

Länsstyrelsen ska överpröva kommunens beslut, om beslutet kan antas innebära att

1. ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken inte tillgodoses,
2. regleringen av sådana frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt,

När länsstyrelsen enligt 5 kap. 30, 38 eller 39 § har fått ett meddelande om att en kommun beslutat att anta, ändra eller upphäva en detaljplan eller områdesbestämmelser, ska länsstyrelsen inom tre veckor besluta om den ska överpröva kommunens beslut eller inte.

¹ Senaste lydelse 2020:76.

² Senaste lydelse 2020:76.

- 3. en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs,
 - 4. strandskydd enligt 7 kap. miljöbalken upphävs i strid med gällande bestämmelser, eller
 - 5. en bebyggelse blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.
-

- 1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.
- 2. Region Halland ska anta en regionplan enligt 7 kap. senast den 31 december 2026.
- 3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för ärenden om översiktsplaner som har påbörjats före den 1 januari 2023 och vid överklagande av beslut om sådana översiktsplaner, till dess målet eller ärendet är slutligt avgjort.